Bydgoszcz, grudnia 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO–POMORSKI

WPS.IX.431.3.7.2019.MT/MS/BR

Pani
Jolanta Zarębska
Dyrektor MOPR
w Grudziądzu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111 z późn.zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz. 1477) w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie, ul. Waryńskiego 34 A, 86-300 Grudziądz (zwanym dalej MOPR) przeprowadzona została w dniach: 10, 15, 17, 24, 29 października 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

1. M. S. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującą zespołem inspektorów,
2. M. T. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
3. B. R. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy

na podstawie Upoważnienia Nr 556/2019 z dnia 23 września 4 lipca 2019 r.
w zakresie:

- realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą),
- zatrudnienia pracowników realizujących zadania z ww. ustawy z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do 9 października 2019 r.

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę z panią Jolantą Zarębską - Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, panią [redacted] - Zastępcą Dyrektora, panią [redacted] - Kierownikiem Działu Wspierania

Rodziny i Pieczy Zastępczej i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, a także w oparciu o analizę prowadzonej dokumentacji.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena

I. Uregulowania prawne dotyczące wyznaczania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie jako podmiotu realizującego zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Jednostka została utworzona z dniem 20 kwietnia 1990 roku, zgodnie z Uchwałą Nr XI/101/90 Miejskiej Rady Narodowej w Grudziądzu, zmienioną kolejno Uchwałą Prezydenta Miasta Grudziądza Nr 12/90 z dnia 2 maja 1990 roku, Uchwałą Nr IX/146/90 Rady Miejskiej z dnia 21 grudnia 1990 roku i Uchwałą nr XXXII/53/96 Rady Miejskiej Grudziądza z dnia 24 czerwca 1996 roku.

Uchwała Nr IX/71/99 z dnia 19 maja 1999 r. Rady Miejskiej Grudziądza w sprawie organizacji MOPR w Grudziądzu, w § 1 pkt 1 definiuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, zwany dalej ośrodkiem, jako jednostkę budżetową miasta Grudziądza - miasta na prawach powiatu wykonującą zadania własne, zadania własne o charakterze obowiązkowym gminy, zadania zlecone gminie, a także zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat oraz zadania własne powiatu.

MOPR w Grudziądzu działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 25 kwietnia 2012 r. przyjętego Uchwałą Nr LXXIV/55/12 Rady Miasta Grudziądza, w którym uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokument jest dostępny na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ośrodka.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek funkcjonował na podstawie Regulaminu Organizacyjnego stanowiącego załącznik do Zarządzenia Prezydenta Grudziądza Nr 77/16 z dnia 26 lutego 2016 r. Aktualnie obowiązujący Regulamin Organizacyjny został wprowadzony Zarządzeniem Nr 140/19 Prezydenta Grudziądza z dnia 1 kwietnia 2019 r. Dokument określa organizację i zasady funkcjonowania Ośrodka z uwzględnieniem wspólnych kompetencji oraz zadań poszczególnych komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy.

W Regulaminie wymieniono obowiązki Działu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej. Nie odnotowano jednak zadań dla organizatora rodzinnej pieczy, zapisanych w art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Treść Regulaminu dostępna jest na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Grudziądzu.

Zarządzeniem Nr 407/11 Prezydenta Grudziądza z dnia 3 listopada 2011 r. wyznaczono MOPR organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Dyrektorem MOPR w Grudziądzu jest pani Jolanta Zarębska, zatrudniona przez Prezydenta Miasta Grudziądza od dnia 1 stycznia 2019 r. W okresie od 20 sierpnia do 31 grudnia 2018 r. zostało pani Zarębskiej powierzone pełnienie obowiązków Dyrektora ww. ośrodka. Od 21 maja 1990 r. funkcję Dyrektora pełnił pan Włodzimierz Zieliński.

Pani Jolancie Zarębskiej w czasie pełnienia obowiązków Dyrektora MOPR w Grudziądzu Zarządzeniem Prezydenta Grudziądza Nr 288/18 z dnia 16 sierpnia 2018 r. udzielono pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych i faktycznych oraz składania oświadczeń woli związanych z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Powyższe pełnomocnictwo zostało nadane również pani [redacted] pełniącej obowiązki Zastępcy Dyrektora MOPR w Grudziądzu we wskazanym okresie. Ponadto Zarządzeniem Nr 290/18 Prezydenta Grudziądza z dnia 16 sierpnia 2018 r. upoważniono panią Jolantę Zarębską i panią [redacted] do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w sprawach z zakresu pieczy zastępczej.

Pani Jolanta Zarębska pełniąc funkcję Dyrektora MOPR w Grudziądzu, zgodnie z Zarządzeniem Nr 34/19 Prezydenta Grudziądza z dnia 29 stycznia 2019 r., posiada upoważnienie do dokonywania czynności prawnych i faktycznych oraz składania oświadczeń woli w sprawach wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy, gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, iż w przypadku Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Grudziądzu dla realizacji powyższego zapisu utworzono Dział Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej, którego zadania opisano w § 12. 2 Regulaminu Organizacyjnego. W ramach Działu funkcjonują:

a) Zespół ds. asysty rodzinnej,
b) Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej,
c) Zespół ds. intensywnego wspierania rodziny,
d) Zespół ds. świadczeń pieczy zastępczej;

Pracą Działu kieruje Kierownik. W trakcie kontroli funkcję tę pełniła pani [redacted] która Zarządzeniem Nr 2118/16 Prezydenta Grudziądza z dnia 24 marca 2018 r. posiada upoważnienie do:
- prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu pieczy zastępczej oraz
- dokonywania czynności techniczno–administracyjnych związanych z wykonywaniem ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej w sprawach kierowania dzieci do palcówek opiekuńczo - wychowawczych

II. Zatrudnienie w MOPR

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przy udziale zatrudnionych pracowników merytorycznych.
W okresie objętym kontrolą zatrudniano:

L.p	Imię i nazwisko	Stanowisko	Wykształcenie/ kwalifikacje

1.	[redacted]	Główny specjalista, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika
2.	[redacted]	Starszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika
3.	[redacted]	Starszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika
4.	[redacted]	Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika
5.	[redacted]	Młodszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika
6.	[redacted]	Młodszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika
7.	[redacted]	Młodszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika
8.	[redacted]	Młodszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: kierunek pedagogika

Szczegółowej analizie poddano kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i ustalono, że spełniali oni warunek zawarty w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy dotyczący wykształcenia. W aktach pracowników znajdowały się oświadczenia o spełnianiu wymogów z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy.

Zatrudnieni przez Dyrektor MOPR koordynatorzy wykonują swoją pracę zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, a zakresy ich czynności zawierają wszystkie zadania wynikające z art. 77 ust. 3 ustawy.

Zgodnie z oświadczeniem pani Dyrektor, zatrudnieni koordynatorzy nie łączą swojej pracy z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego i nie prowadzą postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co stanowi prawidłową realizację zapisu art. 79 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W MOPR zatrudniony jest psycholog pani [redacted]. Kontrolujący sprawdzili, że posiada wymagane na tym stanowisku kwalifikacje formalne oraz co najmniej

2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym, o czym mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5b ustawy.

III. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej

Stosownie do art. 182 ust. 5, w związku z ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności jednostki oraz przedstawia zestawienie potrzeb z zakresu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 do zadań Organizatora należy przedstawienie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Grudziądzu opracowano sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z realizacji zadań w zakresie pieczy zastępczej w 2018 r. Dokument w punkcie 3.5 zawiera wykaz potrzeb z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o których mowa w art. 182 ust. 5 ustawy. Niniejsze sprawozdanie zostało złożone Prezydentowi Grudziądza i Przewodniczącemu Rady Miejskiej Grudziądza w dniu 14 marca 2019 r.

W okresie objętym kontrolą obowiązywał Program rozwoju pieczy zastępczej w gminie – miasto Grudziądz na prawach powiatu na lata 2018-2020, przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Grudziądza Nr L/36/18 z dnia 25 kwietnia 2018 r.

Program, zawiera diagnozę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Grudziądz. Został w nim ustalony limit rodzin zastępczych zawodowych na czas jego obowiązywania (tj. na okres 3 lat) z wyszczególnieniem ilości rodzin na kolejne lata.

W Programie nakreślono cel główny, jakim jest zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo oraz wyznaczono cele szczegółowe. Opisane zostały również zadania, działania, realizatorzy, wskaźniki realizacji zadań oraz źródła finansowania. Zespół kontrolujący zwrócił uwagę iż opracowany dokument nie został formalnie nazwany i nie zawiera charakterystycznych dla Programów ram. Brak jest w nim podstawy prawnej, uzasadnienia opracowania planu oraz zakończenia. Poprzedni program na lata 2015-2017 został opracowany z zachowaniem powyższych elementów, dlatego proponuje się przy opracowaniu kolejnego programu uwzględnić wskazane zagadnienia.

Zgodnie z zapisami powyższej Uchwały Program jest monitorowany raz w roku przez wszystkie podmioty realizujące Program, a informacje o zrealizowanych działaniach są przekazywane Prezydentowi Grudziądza.

IV. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

- **Rodzinna piecza zastępcza.**

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. W myśl ww. artykułu ust. 5, do prowadzenia tego rejestru starosta może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. W Mieście Grudziądz Dyrektor MOPR posiadała upoważnienie do dokonywania czynności prawnych związanych z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Rejestr zawierał wszystkie informacje określone w art. 46 ust. 2 ustawy. Rejestr przekazywany był do Sądu regularnie. Zgłoszenia jednak dokonywała Dyrektor bądź Zastępca Dyrektora MOPR, a nie Prezydent Grudziądza, zobligowany do tego ww. art. ust. 4 ustawy.

Zespół kontrolujący zwrócił uwagę na fakt funkcjonowania na terenie miasta rodziny niezawodowej pani [redacted] karty rejestru wynika, ze Pani jest osoba bezrobotną i nie pracuje zawodowo, co jest niezgodne z art. 42 ust. 3 ustawy, który stanowi że w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej przynajmniej 1 osoba musi posiadać stałe źródło dochodu. Analiza dokumentacji wykazała jednak, że rodzic zastępczy złożył oświadczenie, iż pracuje dorywczo, ale praca ma charakter stały, a taka forma współpracy funkcjonuje już od kilkunastu lat.
W związku z powyższym zespół kontrolujący uznał realizację ww. zapisu ustawy za właściwą.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy osoby zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz pełniące funkcję rodziny zastępczej są obowiązane m.in. do przedstawienia co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W Mieście Grudziądzu wykazywano dużą dbałość o realizacje ww. zapisu ustawy.

Zespół kontrolujący przeanalizował sporządzane opinie psychologiczne dla osób pełniących funkcje środowisk zastępczych na terenie miasta i ocenił je pozytywnie.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Grudziądzu zapewnia potrzebującym dzieciom opiekę i wychowanie w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Na dzień 1 stycznia 2018 r. w Mieście Grudziądz funkcjonowała 1 rodzina zastępcza zawodowa dla 3 dzieci, 35 rodzin niezawodowych, sprawujących opiekę nad 55 dziećmi oraz 70 zastępczych rodzin spokrewnionych dla 91 dzieci. Ponadto w 2018 roku powstało 6 rodzin spokrewnionych dla 7 dzieci oraz 5 rodzin niezawodowych dla 13 dzieci. Dokonano także 1 przekształcenia z niezawodowej rodziny w zawodową, natomiast funkcjonującej już rodzinie zawodowej nie przedłużono umowy. Na dzień 9 października 2019 r. funkcjonowała nadal 1 rodzina zawodowa, 37 rodzin niezawodowych dla 59 podopiecznych i 61 rodzin spokrewnionych dla 77 dzieci. W 2019 r. do dnia kontroli powstało 5 rodzin spokrewnionych oraz 5 niezawodowych.

W okresie objętym kontrolą na terenie miasta nie funkcjonował rodzinny dom dziecka. W rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem w 2018 r. pozostawało 44 dzieci i obowiązywały w tej sprawie 42 porozumienia, z których 10 podpisano w 2018 r. W 2019 r. (do dnia kontroli) 55 dzieci przebywało w rodzinnych formach pieczy zastępczej poza powiatem, co regulowało 46 porozumień.

Na terenie Miasta Gminy Grudziądza przebywają także dzieci pochodzące z innych powiatów. W sprawie zapewnienia im zastępczej pieczy rodzinnej w 2018 roku obowiązywało 14 porozumień z innymi powiatami, a w roku 2019 (do dnia kontroli) dzieci przebywały na podstawie 8 podpisanych porozumień.

Wszystkie postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej były przez MOPR w Grudziądzu realizowane na bieżąco.

Dane na temat zapewnienia dzieciom rodzinnej pieczy zastępczej w kontrolowanej jednostce przedstawiła w formie pisemnej Dyrektor MOPR w Grudziądzu.

Kontrolujący poddali wycinkowemu sprawdzeniu i analizie dokumentację prowadzoną dla wybranych rodzin funkcjonujących na terenie Miasta Grudziądz, w tym rodziny zawodowej oraz wszystkich rodzin nowopowstałych w okresie objętym kontrolą.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Grudziądzu dokonywał kwalifikacji środowisk kandydujących do sprawowania jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie przepisów ustawy, jak również przyjętego procesu kwalifikacji, w tym opracowanych własnych wzorów dokumentów w tym zakresie. W momencie otrzymania informacji o kandydacie na rodzinę niezawodową koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wizytował środowisko, sporządzał kartę informacyjną oraz gromadził niezbędne dokumenty wynikające z art. 42 ustawy, w tym opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, sporządzoną przez psychologa MOPR. Po zebraniu ww. dokumentów organizowane było posiedzenie zespołu dotyczące wstępnej akceptacji na szkolenie. Następnie kandydaci kierowani byli na szkolenie oraz do odbycia praktyk. Po ukończeniu szkolenia i złożeniu wniosku o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego otrzymali ww. dokument.

W przypadku, gdy kandydat na rodzinę zastępczą niezawodową został ustanowiony przez sąd rodziną zastępczą i nie posiadał świadectwa ukończenia szkolenia, niezwłocznie kierowany był do jego odbycia.

Praktyczną realizację obowiązujących rozwiązań, kontrolujący sprawdzili analizując dokumentację rodzin powstałych w okresie objętym kontrolą. W dokumentacji znajdowały się dokumenty potwierdzające spełnianie przez kandydatów warunków z art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny, wraz ze wstępną akceptacja na szkolenie, o której mowa w art. 43 ustawy, a także świadectwa ukończenia szkolenia oraz wydane na wniosek zaświadczenia kwalifikacyjne.

Zespół kontrolujący pozytywnie ocenił współpracę MOPR z sądem. Przed wydaniem postanowienia o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd kierował do MOPR prośby o zaopiniowanie wniosku kandydatów.

Kwalifikację rodzin zastępczych na terenie miasta Grudziądza zespół kontrolujący ocenił pozytywnie.

Na temat realizacji zadań z art. 76 ust. 4 pkt 3 i 4, spoczywających na organizatorze pieczy na terenie powiatu, tj. organizowania szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawania świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, Dyrektor MOPR w Grudziądzu złożyła Oświadczenie.

W 2018 r. przeprowadzono szkolenie dla 5 kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową (3 rodziny zastępcze). Natomiast w 2019 r. do dnia kontroli zorganizowano szkolenie dla 3 funkcjonujących rodzin niezawodowych, ustanowionych rodziną zastępczą tymczasową
oraz dla 3 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej. Aktualnie na terenie miasta funkcjonują 2 rodziny zastępcze, które nie ukończyły obowiązkowego szkolenia. Rodziny
te były w trakcie oczekiwania na szkolenie dla kandydatów, którego termin zaplanowany był na listopad 2019 r.

Dodatkowo przyjęto pisemną informację na temat organizowanych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione. Zgodnie z wyjaśnieniem w 2019 r. przeszkolona została 1 rodzina, z uwagi na to, że MOPR informowany był o ustanowieniu rodziny zastępczej już po wydaniu postanowienia w tym zakresie. Niemniej jednak Ośrodek w okresie objętym kontrolą stwarzał warunki dla prawidłowego funkcjonowania rodzin zastępczych, m.in. poprzez zapewnianie rodzinom specjalistycznych szkoleń oraz możliwość udziału w projekcie „Rodzina w Centrum 2".

Prawidłowo oceniono także realizację art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy, tj. zapewnienia szkoleń podnoszących kwalifikacje dla rodzin zastępczych. W 2018 r. odbyło się 7 szkoleń prowadzonych przez psychologa MOPR, które stanowiły odpowiedź na występujące w rodzinach problemy. Natomiast w 2019 r. zrealizowano 6 takich spotkań. Kontrolerom przedstawiono harmonogram szkoleń oraz przykładową listę obecności.

Zespół kontrolujący wysoko ocenił realizację zadań wynikających z przepisów ustawy dotyczących zapewnienia i organizacji szkoleń, o których była mowa w wyżej wymienionych art. i ust.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora MOPR w Grudziądzu umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka następuje zawsze za zgodą odpowiednio rodziców zastępczych lub prowadzących rdd. Analiza dokumentacji potwierdziła prawidłową realizację zapisów ustawy dotyczących uzyskania pisemnej zgody w tym zakresie.

Na terenie Miasta Grudziądza na bieżąco były realizowane Postanowienia Sądu o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej. W przypadku braku kandydatów na terenie Miasta Grudziądza występowano o możliwość umieszczenia dziecka na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, a w przypadku braku deklaracji, do ośrodków realizujących zadania pieczy zastępczej na terenie całej Polski. Ponadto na terenie Grudziądza funkcjonują 2 rodziny przeszkolone do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Szczegółowych informacji udzieliła w protokole przyjęcia wyjaśnień Dyrektor MOPR.

Zgodnie z art. 54 ust. 4 oraz art. 62 ust. 2a ustawy, Dyrektor MOPR z upoważnienia Prezydenta Miasta Grudziądza podpisywała umowy o prowadzenie zawodowych rodzin

zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, funkcjonujących na terenie powiatu grodzkiego.

Zespół kontrolujący przeanalizował proces przekształcenia rodziny niezawodowej pani [redacted]. w rodzinę zastępczą zawodowa. Po złożeniu wniosku o przekształcenie i uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora Organizator rodzinnej pieczy zastępczej udzielił wstępnej akceptacji na szkolenie dla rodzin zawodowych. Po ukończeniu szkolenia i uzyskaniu zaświadczenia kwalifikacyjnego podpisano wskazaną umowę.

W zapisach art. 54 ust. 3 ustawy przedstawiono katalog elementów, które należy opisać w umowach. Posłużono się przy tym zwrotem „w szczególności", co powoduje, iż nie jest to spis zamknięty, ale jednocześnie oznacza, że wymienione tam części muszą się w zawieranych porozumieniach znaleźć. Podczas analizy Umowy z dnia 26 lipca 2018 r. kontrolujący zwrócili uwagę, że w dokumencie m.in. nie ustosunkowuje się do określenia gotowości środowiska do pełnienia funkcji rodziny zastępczej specjalistycznej ani pogotowia rodzinnego oraz do sprawowania pieczy zastępczej nad małoletnim umieszczonym na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego (art. 54 ust. 3 pkt 7- 8 ustawy. Brak tu również zapisów dotyczących określenia wysokości kosztów utrzymania, eksploatacji lokalu mieszkalnego, w którym ma być prowadzona rodzina zastępcza (art. 53 ust. 3 pkt 12a ustawy), a także zakresu niezbędnej pomocy w razie choroby osób tworzących rodzinę zastępczą oraz problemów z powierzonymi dziećmi (pkt 11).

Aneksem z dnia 29 października 2019 r. uzupełniono umowę o informacje dotyczące realizacji art. 54 ust. 3 pkt 7-8 oraz pkt 11 ustawy. Z uwagi na uzupełnienie wskazanej umowy w trakcie kontroli, odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą na terenie Miasta Grudziądza nie zatrudniano osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Zgodnie z Oświadczeniem przyjętym od Dyrektora MOPR w Grudziądzu w okresie objętym kontrolą na terenie miasta powołano 1 rodzinę pomocową. Powodem zawarcia umowy było odbywanie szkolenia przez rodzinę zastępczą niezawodową. W dokumentacji znajdował się wniosek o objęcie wsparciem, a także zgoda rodziny zawodowej na pełnienie funkcji rodziny pomocowej dla konkretnych dzieci.

Zawarta umowa o pełnienie funkcji rodziny pomocowej zawiera wszystkie elementy, o których mowa w art. 75 ust. 1 ustawy, poza sposobem wypłaty świadczeń (art. 75 ust. 2 pkt 6). O zawartej umowie powiadomiono Sąd, co stanowi prawidłową realizacje art. 75 ust. 3 ustawy.

Podczas czynności kontrolnych zbadano wykonywanie zapisów art. 83 i 84 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. przyznawanie dofinansowań, świadczeń i środków finansowych dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Dane statystyczne na ten temat przedstawiła w Protokole przyjęcia wyjaśnień Dyrektor MOPR w Grudziądzu.

W kontrolowanej jednostce realizacji ww. zapisów dokonuje się, korzystając wprost z ustawy. W aktach rodzin znajdowały się wnioski osób ubiegających się o dotacje i zwroty kosztów (zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy) oraz wydane w sprawach Decyzje. W okresie

objętym kontrolą wydano 1 decyzję odmowną. Przyczyną odmowy był fakt umieszczenia dziecka
w pieczy, a nie ustanowienie rodziny zastępczej.

Kontrolujący działania w tym zakresie ocenili pozytywnie.

Zgodnie z art. 128 ustawy o wspieraniu rodziny, organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia rodzinę zastępczą oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. Pierwszej oceny dokonuje nie później niż przed upływem roku od umieszczenia u nich pierwszego dziecka, kolejnej po upływie roku od pierwszej oceny, a następnych nie rzadziej, niż co 3 lata, do czego zobowiązuje art. 134 ust. 1 i 2 ustawy. Ocenie podlegają predyspozycje do pełnienia powierzonej funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz jakość dotychczas wykonywanej pracy (art. 132 ww. ustawy), przy konsultacji, co najmniej z koordynatorem rodzinnej pieczy oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka (art. 133 ustawy). Kontrola nie wykazała uchybień dotyczących terminowości dokonywania ocen. Oceny przeprowadzano zgodnie z opracowanym arkuszem, określającym działania realizowane przez rodzinę, zgłaszane trudności oraz zawierającym wnioski.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Grudziądza dokonywał oceny rodziny w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny, pracującym z rodziną biologiczną dziecka. W przypadku braku asystenta, fakt ten odnotowywano w arkuszu. Ocenę przesyłano do sądu, a także do rodziny zastępczej, w celu zapoznania się i wniesienia ewentualnych zastrzeżeń, o których mowa w art. 134 ust. 2a ustawy.

Kontrola realizacji przez MOPR zapisów art. 38a ww. ustawy, tj. gromadzenia i przekazywania środowiskom zastępczym informacji i dokumentów wymienionych w przywołanym art. ustawy, nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie. W aktach znajdowały się dokumenty potwierdzające przekazanie wyszczególnionych w ustawie dokumentów, w tym diagnoz psychofizycznych. Wyjaśnienia w powyższej sprawie przedstawiła Dyrektor MOPR w Grudziądzu. Zgodnie z oświadczeniem dla wszystkich dzieci umieszczonym w okresie objętym kontrolą diagnozy były wykonywane na bieżąco. W tym zakresie MOPR współpracował z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Grudziądzu. Natomiast w przypadku dzieci już przebywających w pieczy diagnozy były opracowywane, gdy zachodziła taka konieczność. Ponadto w Poradni utworzono punkt konsultacyjny dla rodziców zastępczych m.in. w celu umożliwienia rodzinom zastępczym rejestracji do poradni. Zespół kontrolujący pozytywnie ocenił realizację zapisów ustawy dotyczących przekazywania dokumentacji dziecka.

W ramach prowadzonej kontroli inspektorzy poddali analizie także dokumentację dotyczącą dziecka, w tym Plany Pomocy Dziecku (zwane dalej planami lub PPD) oraz ich modyfikacje. Sprawdzeniu podlegały PPD m.in. dla małoletnich: [redacted] Stwierdzono, że plan opracowywano w konsultacji z rodzina zastępczą oraz z asystentem rodziny lub podmiotem organizującym pracę z rodziną, co stanowi prawidłową realizację art. 77 ust. 3 pkt 1 ustawy. W planie wyszczególniony został cel główny pracy z dzieckiem. W pojedynczych przypadkach cel ten nie został wyraźnie zaznaczony, o czym na bieżąco informowano kierownika działu. Zespół kontrolujący zwrócił uwagę na fakt, że w dokumencie wpisuje się wyłącznie datę opracowania planu, nie określono czasu obowiązywania planu, a niektóre działania zostały zaplanowane na cały okres funkcjonowania rodziny zastępczej. Stwierdzono, że dokument przygotowuje się w formie

tabeli, podzielonej na obszary funkcjonowania dziecka, uwzględniono także osoby odpowiedzialne za realizację zadań. Analiza dokumentacji potwierdziła dokonywanie modyfikacji planu w przypadku zaistnienia stosownych okolicznych.

Zespół kontrolujący pozytywnie ocenił dokonywanie przez MOPR w Grudziądzu oceny końcowej realizacji Planu Pomocy Dziecku w przypadku ukończenia przez wychowanka
18 r.ż.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Grudziądz dokonywał oceny sytuacji dziecka. Dokumentacja w tym zakresie składała się z informacji o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, sytuacji rodziny dziecka, co stanowi o prawidłowej realizacji art. 47 ust. 5 ustawy, a także sytuacji rodziny zastępczej oraz opinii dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej (art. 131 ust. 2 ustawy). Zbadano także, że MOPR w Grudziądzu przy dokonywaniu ocen zachowywał terminy, o których mowa w art. 131 ust. 1 ustawy. Przepisy regulują z czyim udziałem należy dokonywać oceny sytuacji dziecka. Analiza dokumentacji potwierdziła prawidłowe wywiązywanie się Ośrodka z zadania. Dokument zawierał podpisy osób uczestniczących w zespole. Ponadto w dokumentacji znajdowały się zaproszenia na zespoły wysyłane do rodziców biologicznych czy przedstawicieli innych instytucji. Art. 129 ustawy szczegółowo określa cele, w jakich dokonuje się okresowej oceny sytuacji dziecka. Analiza dokumentacji wykazała, iż w informacji przesyłanej do sądu zawarte były wszystkie cele wyszczególnione w ustawowym zapisie. Wyjątek stanowiła analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, o czym poinformowano Kierownika Działu. Przy tworzeniu informacji o sytuacji rodziny dziecka Ośrodek współpracował z Zespołem do spraw rodzin niewydolnych wychowawczych znajdującym się w miejscu. Zespół kontrolujący pozytywnie ocenił współpracę pomiędzy poszczególnymi działami w ramach struktury organizacyjnej MOPR.

Gmina Miasto Grudziądz realizuje art. 4a ustawy o wspieraniu rodziny, tj. obowiązek wysłuchania dzieci. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora MOPR, koordynatorzy podczas kontaktu z rodziną wysłuchują dziecko w kwestii dalszego pobytu w rodzinie zastępczej jeżeli wiek i stopień dojrzałości na to pozwala. Potwierdzenia znajdowały się w notatkach koordynatora ze spotkania oraz ocenach sytuacji dziecka przekazywanych do sądu. Ponadto koordynator rodzinnej pieczy przy tworzeniu PPD wysłuchiwał dziecko, co miało swoje odzwierciedlenie w ww. dokumentacji. Dodatkowo obowiązek wysłuchania realizowany był przy zgłaszaniu dziecka do ośrodka adopcyjnego. Zespół kontrolujący zasugerował podczas rozmowy podsumowującej, aby wysłuchanie dziecka odnotowywać w formie odrębnych notatek służbowych, jednak nie wnosi zastrzeżeń co ogólnej realizacji art. 4 a ustawy o wspieraniu rodziny.

W toku podjętych czynności poddano analizie wypełnianie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 7 ustawy, tzn.: składania wniosku
o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie wydania zarządzeń celem uregulowania sytuacji prawnej dziecka, gdy od jego umieszczenia w pieczy zastępczej upłynęło 18 miesięcy. MOPR w celu realizacji ww. artykułu zasięgał opinii gminy dotyczącej funkcjonowania rodziców biologicznych. Na podstawie badanej dokumentacji kontrolujący potwierdzili właściwe wywiązywanie się MOPR z zadania.

Kontroli podlegała też realizacja zapisów ustawy dotyczących przekroczeń limitów dzieci w rodzinie zastępczej. W latach 2018-2019 do dnia kontroli miało miejsce jednorazowe przekroczenie limitu dzieci w rodzinie zawodowej. Rodzina wyraziła zgodę na przyjęcie noworodka, który został później zakwalifikowany do adopcji. Pomimo stwierdzonego uchybienia, zespół inspektorów odstąpił od wydania zalecenia w tym zakresie z uwagi na incydentalny i krótkotrwały okres umieszczenia w rodzinie więcej niż 3 dzieci.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie obowiązanego do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii asystenta rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny - po zasięgnięciu opinii podmiotu organizującego pracę z rodziną, może dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych. Kierownik jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok. Dyrektor MOPR w Grudziądzu podejmowała działania w tym zakresie. Pełnomocnictwem procesowym z dnia 8 października 2018 r. upoważniono radcę prawnego zatrudnianą w MOPR do reprezentowania Dyrektora w postępowaniach przed sądami w sprawach o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

W 2018 r. skierowano 72 pozwy o przyznanie świadczeń alimentacyjnych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, natomiast w 2019 r. do dnia kontroli 28 pozwów. Szczegółowe informacje dotyczące rozstrzygnięć prowadzonych postępowań przedstawiła w protokole przyjęcia wyjaśnień Dyrektor MOPR.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, wykonując zapis art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy, współpracuje z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu. W przypadku dzieci, zgłoszonych przez MOPR w myśl art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy, do Ośrodka Adopcyjnego przekazywano pełną dokumentację wymienioną w art. 139a ustawy. Ośrodek, po posiedzeniu Komisji w sprawie kwalifikacji do przysposobienia krajowego, przekazywał do MOPR dokument potwierdzający kwalifikację lub odmowę zakwalifikowania dziecka do przysposobienia.

Ilościowe dane na temat realizacji zadania dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy przedstawiła w pisemnym wyjaśnieniu Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Grudziądzu. Natomiast wobec dzieci będących w pieczy instytucjonalnej informację przekazał Dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych.

Zespół kontrolujący przeanalizował proces zgłaszania dzieci do ośrodka adopcyjnego i ocenił go pozytywnie.

- **Instytucjonalna forma pieczy zastępczej**

Na terenie Miasta Grudziądza w okresie kontrolowanym funkcjonowało 7 placówek opiekuńczo-wychowawczych, obsługiwanych przez Centrum Pomocy Dziecku i Poradnictwa Rodzinnego. Wyjaśnienia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz uzasadnieniem ewentualnych przekroczeń limitów przyjęć złożył Dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Grudziądzu.

W pieczy instytucjonalnej poza terenem Miasta Grudziądza przebywało w 2019 r. 29 wychowanków. W 2018 r. było 22 takich osób. Aktualnie w tej kwestii obowiązuje

28 porozumień. Małoletni przebywają na terenie m.in. powiatu grudziądzkiego, kazimierskiego, włocławskiego.

W kwestii realizacji postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w instytucjonalnej pieczy pisemne wyjaśnienia złożyła Dyrektor MOPR w protokole przyjęcia wyjaśnień. Na terenie Miasta 6 dzieci oczekuje na skierowanie do instytucjonalnej pieczy zastępczej. W przypadku każdego dziecka oczekującego na umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej Ośrodek występuje z zapytaniem o możliwość umieszczenia w pierwszej kolejności
do Centrum Pomocy Dziecku i Poradnictwa Rodzinnego w Grudziądzu, a w przypadku negatywnej odpowiedzi do powiatów zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Kolejno zapytania kierowane są do powiatów na terenie kraju. Zdarzały się sytuacje że pomimo wstępnej zgody na przyjęcie dziecka, po zapoznaniu się z sytuacją zdrowotną i rodzinną małoletniego ostatecznie odmawiały jego umieszczenia w placówce na terenie swojego powiatu.

Pomimo braku realizacji wszystkich postanowień sądu pozytywnie oceniono działania MOPR w celu pozyskania miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci z terenu Miasta Grudziądza.

V. Tworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych.

MOPR w Grudziądzu aktywnie realizował zapis art. 180 pkt 4 ustawy prowadząc intensywną promocję rodzicielstwa zastępczego, w ramach której zrealizowano następujące działania:

1. Propagowano ideę rodzicielstwa zastępczego poprzez grudziądzką telewizję kablową Spółdzielni Mieszkaniowej w celu przybliżenia mieszkańcom Grudziądza problematyki rodzicielstwa zastępczego oraz wskazania potrzeb w tym zakresie. Dodatkowo w radiu „Eska" ogłoszono nabór na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych oraz apelowano o tychże kandydatów w „Kurierze Grudziądzkim", poprzez ukazanie się artykułu - „Rodziny zastępcze potrzebne od zaraz". Ponadto w lokalnej telewizji kablowej , w radiu „PiK" oraz na portalu informacyjnym Grudziądz365.pl promowano prelekcję dotyczącą rodzicielstwa zastępczego na XI Grudziądzkim Forum Porozumienia w Szkole.
2. Podjęto współpracę z Dyrekcją Szkół Podstawowych na terenie Grudziądza w celu poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych wśród rodziców uczniów szkół podstawowych.
3. Nawiązano współpracę z proboszczem parafii na jednym z osiedli oraz katechetką, będącą kandydatem na rodzinę zastępczą, celem ustalenia możliwości propagowania rodzicielstwa zastępczego podczas mszy w kościołach w 2019 r.
4. W ramach współpracy z Fundacją „Pomimo Wszystko" pracownicy MOPR wzięli udział w pikniku charytatywnym zorganizowanym przez Stowarzyszenie „Szmaragdowe Serca", a także uczestniczyli w warsztatach dla dzieci i rodziców „Uszyj z nami misia" na terenie Galerii Handlowej „Alfa" w Grudziądzu. Dla celów

promocyjnych podczas ww. przedsięwzięć zostały utworzone stoiska informacyjne oraz przygotowano ulotki dla potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze.

5. Podjęto współpracę z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, gdzie powstał nowy Punkt Konsultacyjny dla rodzin zastępczych oraz kandydatów.
6. Wykonano kalendarz ścienny na rok 2019 – „Potrzebuję Was, Zostań Rodzicem Zastępczym", przedstawiający optymistyczny wizerunek dziecka wraz z apelem o potrzebie tworzenia nowych rodzin zastępczych (1000 sztuk kalendarzy rozprowadzono w wielu grudziądzkich instytucjach, zakładach pracy, szkołach i przedszkolach).

Szczegółowe informacje na temat promowania idei opieki zastępczej i podjętych w tym zakresie działań na terenie Powiatu Miasta Grudziądz, przekazano w formie pisemnej. Działania w tym zakresie zespół kontrolny ocenił bardzo wysoko.

VI. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez organizowanie specjalistycznego poradnictwa, pomocy wolontariuszy.

Realizując zadania z art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny, w okresie objętym kontrolą, rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym jak również i spokrewnionym zapewniano poradnictwo specjalistyczne w zależności od potrzeb tych rodzin. Systematycznie udzielano poradnictwa psychologicznego świadczonego przez 2 psychologów Działu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej.

W kontrolowanej jednostce w 2018 r odbyło się łącznie 468 konsultacji specjalistycznych, natomiast w 2019 roku do dnia kontroli, tj. 9 października 2019 r. miały miejsce 163 takie porady. MOPR oferuje również wsparcie prawne, z którego rodziny zastępcze w 2019 roku do dnia kontroli nie skorzystały, gdyż nie zachodziła taka konieczność, natomiast w 2018 roku udzielono 4 porad w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą rodziny zastępcze, które wyraziły chęć udziału w projektach unijnych realizowanych przez tut. Ośrodek pn. „Rodzina w Centrum" i „Rodzina w Centrum 2" były także objęte wsparciem psychologicznym, prawnym i pedagogicznym.

W 2018 roku, w ramach realizacji projektu „Rodzina w Centrum" i „Rodzina Centrum 2" zapewniono pomoc specjalistów:

- pedagoga, z której skorzystały 24 osoby,
- prawnika, z której skorzystało 38 osób,
- psychologa, z której skorzystały 24 osoby.

W 2019 roku do dnia kontroli w ramach ww. projektów rodzinom biorącym udział w przedsięwzięciu zapewniono pomoc:

- pedagoga, z której skorzystały 25 osób,
- psychologa, z której skorzystało 23 osoby,
- prawnika, z której skorzystało 28 osób.

Dodatkowo rodziny zastępcze zgłaszały się samodzielnie bądź za namową koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w przypadku gdy dostrzegł on taką potrzebę, do Poradni Rodzinnej oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. Z PPP rodziny zastępcze otrzymywały m.in. opinie i diagnozy o rozwoju dziecka z zaleceniami do dalszej pracy, natomiast w Poradni Rodzinnej miały możliwość skorzystania m.in. z terapii rodzinnej.

Należy również zaznaczyć, iż rodziny zastępcze w okresie objętym kontrolą korzystały ze wsparcia psychiatrycznego dla powierzonych dzieci, realizowanego przez Poradnię Psychiatryczną dla Dzieci i Młodzieży w Grudziądzu oraz prywatnych lekarzy o tej specjalności.

Na terenie Miasta Grudziądza funkcjonuje grupa wsparcia dla rodzin zastępczych. Zajęcia prowadzone są przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Kontrolującym został przedstawiony harmonogram zajęć na 2019 r. oraz przykładowa lista obecności.

VII. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz powoływanie centrów do obsługi placówek opiekuńczo- wychowawczych.

Miasto Grudziądz nie prowadzi placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Na terenie Miasta Grudziądza funkcjonuje Centrum Pomocy Dziecku i Poradnictwa Rodzinnego, które zapewnia wspólną obsługę ekonomiczno- administracyjną i organizacyjną placówek opiekuńczo – wychowawczych poprzez dział poradnictwa specjalistycznego.

VIII. Działalność koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie na dzień rozpoczęcia kontroli zatrudniał 8 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zatrudnieni w jednostce koordynatorzy dokumentowali swoją pracę poprzez tworzenie kart rodziny zastępczej oraz kart dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Z wizyt w środowisku tworzono notatki kontaktu z rodziną zastępczą w środowisku lub w siedzibie MOPR. Kontakty telefoniczne z rodziną lub w sprawie dziecka również dokumentowano w formie pisemnej notatki. Kontrolujący, na podstawie analizy dokumentacji stwierdzili, iż częstotliwość wizyt pracowników w środowisku zależała od potrzeb i sytuacji danej rodziny, a wynosiła średnio 1-2 w miesiącu.

Zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych. Z oświadczenia Dyrektora MOPR wynika, że koordynatorzy w dniu kontroli spełniali ustawowy wymóg. Każda rodzina na terenie Miasta Grudziądza została objęta wsparciem koordynatora.

Analiza dokumentacji potwierdza realizację na terenie Miasta Grudziądza zadania wynikającego z art. 77 ust. 1 ustawy, stanowiącego, że rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmowane są na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ust. 2 ww. art. ustawy wskazuje natomiast, że koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej. Podczas czynności kontrolnych stwierdzono brak wywiązywania się MOPR z tego zapisu ustawy. Stanowi to niepełną realizacje wskazanego artykułu ustawy.

W myśl art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny, koordynator sporządza sprawozdanie z efektów pracy za miniony rok i przedkłada je organizatorowi rodzinnej pieczy

zastępczej. Aktualne sprawozdania koordynatorów w Gminie Miasto Grudziądz za 2018 r. zespół kontrolujący ocenił wysoko.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i systematyczne samokształcenie (zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy). Kontrolującym został przedstawiony szczegółowy wykaz ukończonych szkoleń.

Całokształt pracy na rzecz dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz prowadzoną przez koordynatorów dokumentację zespół kontrolujący ocenił wysoko.

IX. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

MOPR po otrzymaniu postanowienia sądu o utworzeniu rodziny zastępczej podejmował działania mające na celu ich finansowe wsparcie. Zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny, kontrolowana jednostka udzielała rodzinom zastępczym świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka w wysokości 694 zł miesięcznie w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz rodzinnym domu dziecka - 1052 zł miesięcznie.

Ponadto, na wniosek rodziny zastępczej, zgodnie z art. 88 ust. 1 ww. ustawy, MOPR przyznawał świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 81 i 83 ustawy. Zgodnie z obowiązującymi od 1 kwietnia 2016 r. przepisami znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny, wprowadzonymi ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, rodzinie zastępczej do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia przyznano dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie, zwany „dodatkiem wychowawczym''.

MOPR w Grudziądzu wypłacił w 2018 r. dodatek wychowawczy dla 108 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 146 dzieci uprawnionych do otrzymywania ww. świadczenia na łączną kwotę 736.525,39 zł. W 2019 r. do dnia kontroli świadczenie to wypłacono 101 rodzinom zastępczym dla 139 dzieci na kwotę łączną 515.078,04 zł.

W 2018 roku świadczeniami na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych objęto łącznie 118 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 172 dzieci, w tym:

- 76 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 98 dzieci,
- 40 rodzin zastępczych niezawodowych dla 68 dzieci,
- 2 rodziny zastępcze zawodowe dla 6 dzieci.

Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej, w tym dodatku na pokrycie zwiększenia kosztów utrzymania dziecka w tym niepełnosprawnego w roku 2018 wyniosła 1.486.246,26 zł.

W 2019 roku do dnia kontroli, tj. 9 października2019 roku świadczeniami za pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych objęto łącznie 113 rodzin zastępczych, w których wychowywało się 164 dzieci, w tym:
- 72 rodziny zastępcze spokrewnione dla 91 dzieci,
- 40 rodzin zastępczych niezawodowych dla 69 dzieci,
- 1 rodzina zastępcza zawodowa dla 4 dzieci.

Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej, w tym dodatku na pokrycie zwiększenia kosztów utrzymania dziecka w tym niepełnosprawnego w roku 2019 do dnia kontroli wyniosła 1.116.939,62 zł.

W roku 2018 świadczeniami na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów objęto 44 dzieci, które przed umieszczeniem w rodzinach zastępczych były mieszkańcami Grudziądza na łączną kwotę 442.764,34 zł. Natomiast w roku 2019 do dnia kontroli świadczeniami na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów objęto 51 dzieci, które przed umieszczeniem w rodzinach zastępczych były mieszkańcami Grudziądza na łączną kwotę 409.913,20 zł.

W 2018 roku na terenie miasta wychowywało się 13 dzieci, które w rodzinach zastępczych były mieszkańcami innych powiatów. Uzyskana kwota zwrotu z tytułu ich utrzymania wynosiła 103.766,41 zł. Natomiast w 2019 roku do dnia kontroli na terenie Grudziądza wychowywało się 8 dzieci, które przed umieszczeniem w rodzinach zastępczych były mieszkańcami innych powiatów. Uzyskana kwota zwrotu z tytułu ich utrzymania wynosiła 65.821,29 zł.

Liczba dzieci w placówkach poza miastem przebywało 24 dzieci (narastająco) z Grudziądza, za które poniesiono wydatki w kwocie łącznej 767.252,01 zł. Natomiast w 2019 roku do dnia kontroli w placówkach poza miastem przebywało 37 takich wychowanków,
za które poniesiono wydatki w kwocie łącznej 1.138.592,64 zł.

Pisemnej informacji dotyczącej ww. świadczeń udzieliła Dyrektor MOPR.

Odpowiedzi w zakresie liczby dzieci przebywających na terenie innych powiatów i kwoty wydatkowania udzieliła Dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Grudziądzu.

Centrum Pomocy Dziecku i Poradnictwa Rodzinnego w Grudziądzu otrzymało zwrot kosztów pobytu wychowanków z innych powiatów:
- w 2018 roku za 4 dzieci w kwocie 147.018,29 zł
- w 2019 roku (do dnia kontroli) za 2 dzieci w kwocie 67.779,51 zł.

X. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych, o których mowa w art. 180 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo – finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1195).

W okresie poddanym kontroli MOPR w Grudziądzu sporządzał z zachowaniem wymaganego terminu sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres:

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 30 lipca 2018 r.,
- od 1 lipca do 31 grudnia 2018 r. – przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 31 stycznia 2019 r.,
- od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 31 lipca 2019 r.

Kwartalne sprawozdanie z realizacji dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o czym mowa w przywołanym wyżej rozporządzeniu MRPiPS , za 2018 oraz 2019 r. przekazane zostały do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy za okres:

- od 1 stycznia do 31 marca 2018 r. - w dniu 13 kwietnia 2018 r.,
- od 1 kwietnia do 30 czerwca 2018 r. - w dniu 13 lipca 2018 r.,
- od 1 lipca do 30 września 2018 r. - w dniu 15 październik 2018 r.,
- od 1 październik do 31 grudnia 2018 r. – w dniu 15 stycznia 2019 r.,
- od 1 stycznia do 31 marca 2019 r. – w dniu 15 kwietnia 2019 r.,
- od 1 kwietnia do 30 czerwca 2019 r. - w dniu 15 lipca 2019 r.
- od 1 lipca do 30 września 2018 r. - w dniu 15 październik 2019 r.

XI. Ponoszenie odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz przekazywanie do BIG informacji, o których mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 194 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu, w formie decyzji administracyjnej ustala wysokość opłaty rodziców biologicznych za pobyt ich dziecka w pieczy. Na podstawie art. 182 ust. 3 ustawy do wydawania decyzji w swoim imieniu może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Rada Miasta Grudziądza, realizując zapis art. 194 ust. 2 przywoływanej wyżej ustawy, w drodze Uchwały Nr XXIII/45/12 z dnia 28 marca 2012 r. określiła szczegółowe warunki umorzenia w całości lub w części łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Treść Uchwały zamieszczona jest na stronie internetowej Ośrodka.

W myśl przyjętej w powiecie procedury, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Grudziądza, po przeprowadzeniu czynności ustalających aktualną sytuację życiową rodziców zobowiązanych do finansowania pobytu swoich dzieci w pieczy zastępczej, Kierownik Działu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej wydawała przedmiotowe decyzje o wysokości ustalonej opłaty lub odstąpieniu od jej ustalenia.

W trakcie trwania czynności kontrolnych zespół inspektorów ustalił, na podstawie pisemnego wyjaśnienia iż w okresie objętym kontrolą nie przekazywano do Biura Informacji Gospodarczej danych dotyczących zaległości z tytułu nieponoszenia odpłatności przez rodziców za okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, gdyż termin ten nie upłynął

XII. Sprawowanie kontroli

Zarząd powiatu, na podstawie art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi na terenie swojego powiatu. Zarząd może upoważnić w formie pisemnej do sprawowania kontroli członka zarządu, pracownika urzędu albo kierownika jednostki organizacyjnej powiatu.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych, Prezydent Miasta Grudziądza sprawował kontrolę m.in. w ramach bieżącego nadzoru za pomocą wydziału merytorycznego tj. Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Grudziądzu. Jak wynika z przedłożonych wyjaśnień ostatnia kontrola prowadzana przez Urząd Miasta Grudziądza odbyła się w 2017 roku i nie wykazała nieprawidłowości.

XIII. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187 ust.1 ustawy.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie realizował rządowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy, w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej". W 2018 r. dotacja dla Miasta na prawach powiatu wyniosła 163.624,00 zł i pozwoliła na dofinansowanie zatrudnienia 8 koordynatorów.

XIV. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Zgodnie z pisemnym oświadczeniem Dyrektora MOPR w Grudziądzu, na terenie powiatu w pieczy zastępczej nie przebywają osoby, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy tj. cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania w Rzeczpospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub na podstawie uzyskania w Rzeczpospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

XV. Osoby pełnoletnie w pieczy zastępczej.

Zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, po spełnieniu ustawowych warunków, mogą przebywać i korzystać z pomocy osoby pełnoletnie. Na dzień

1 stycznia 2018 r. we wszystkich rodzinach zastępczych na terenie Miasta Grudziądz było 20 takich osób, a w dniu 9 października 2019 r. 6 osób pełnoletnich przebywało w rodzinach zastępczych na terenie miasta. W instytucjonalnej pieczy zastępczej, na dzień 1 stycznia 2018 r. z terenu miasta Grudziądz było 4 wychowanków, a w dniu 9 października 2019 roku 6 osób.

W trakcie kontroli stwierdzono, że aktualnie funkcjonuje 14 rodzin zastępczych, opiekujących się wyłącznie pełnoletnimi wychowankami. Środowiska te objęte są opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w ramach limitu rodzin. Na podstawie złożonych wyjaśnień ustalono także, iż rodziny te były ujęte w rejestrze rodzin zastępczych przekazywanym do sądu zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy. Zgodnie z oświadczeniem, praca w tych środowiskach polegała na monitorowaniu rodziny i wychowanka w miejscu zamieszkania. Koordynator wspólnie z rodziną zastępczą prowadził proces usamodzielnienia z uwzględnieniem ustaleń zawartych w Indywidualnym Programie Usamodzielnienia. Ponadto pomagał w zapewnieniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez sporządzenie wniosku o mieszkanie, co później pozytywnie opiniował. Dodatkowo motywował wychowanka do utrzymania zatrudnienia lub prac dorywczych w celu uzyskania doświadczenia zawodowego. W razie potrzeby umożliwiał pomoc prawną i psychologiczną pełnoletnim wychowankom. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie dokonywał oceny rodzin, w których wychowują się wyłącznie pełnoletni wychowankowie.

Kontroli podlegała też realizacja przez MOPR zapisów dotyczących wyznaczania opiekuna usamodzielnienia oraz opracowywania indywidualnych programów usamodzielnienia. Analiza dokumentacji potwierdziła prawidłową realizację przepisów ustawy w tym zakresie.

Prawidłowo oceniono także realizację art. 37 ust. 2 ustawy w zakresie pobierania pisemnej zgody rodziny zastępczej na pozostanie pełnoletniego wychowanka w rodzinie. Monitorowano również spełnianie warunku określonego w przepisach, tj. konieczności kontynuowania nauki.

XVI. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym oraz finansowanie pomocy.

MOPR w Grudziądzu przyznawał pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, określoną w art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki przez 27 wychowanków wydatkowano w 2018 r. kwotę 127.199,42 zł. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 4 wychowanków w łącznej kwocie 13.370,00 zł, natomiast z pomocy na zagospodarowanie w ogólnej wysokości 4.577,00 zł skorzystały 3 osoby.

Z kolei w 2019 r. na pomoc finansową związaną z kontynuowaniem nauki przez 23 wychowanków przekazano kwotę 98.099,00 zł. W tym czasie pomoc pieniężną na usamodzielnienie w łącznej wysokości 10.409,00 zł otrzymały 2 osoby.

Poza pomocą finansową udzielano wychowankom pomocy w uzyskaniu zatrudnienia oraz odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także pomoc prawną i psychologiczną.

Zespół kontrolujący wysoko ocenił wsparcie dla osób usamodzielnianych na terenie Miasta Grudziądz.

Po analizie przedstawionej dokumentacji dotyczącej udzielania pomocy osobom usamodzielnianym, działania MOPR w tym zakresie uznano za właściwe, zgodne z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.[1]

Stwierdzone uchybienia, wynikają z nieprawidłowej interpretacji obowiązujących przepisów prawa.

Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, MOPR będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobami odpowiedzialnymi za powstanie stwierdzonych uchybień są: Dyrektor MOPR – pani Jolanta Zarębska, Zastępca Dyrektora – [redacted] oraz Kierownik Działu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej – pani [redacted]

Działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zaprzestać przekazywania rejestru, o którym mowa w art. 46 ustawy, przez Dyrektora MOPR. Aktualny rejestr przekazać Prezydentowi Miasta w celu przesłania do właściwego sądu, zgodnie z ust. 4 ww. art. ustawy – termin realizacji niezwłocznie.
2. Dokonywać umieszczeń większej liczby dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych i rdd z zachowaniem wszystkich warunków odpowiednio z art. 53 ust. 2 i art. 61 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny – termin realizacji na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod numerem 12 w dniach 10, 15, 17, 24, 29 października 2019 r. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, zgłosić do niego zastrzeżenia.

---

1 Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, o którym mowa powyżej, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od otrzymania stanowiska, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest zobowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Ponadto wskazuje się, iż zgodnie z art. 198 ust.1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny: *kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10.000 zł.*